

Tema: Offentlig sektor

KONJUNKTUR- BAROMETER

Høst 1998

SpareBank 1 Nord-Norge

Innhold

Utviklingen i Nord-Norge - et felles ansvar	3
Sammendrag	3
Utviklingen i norsk økonomi	4
Utviklingen i Nord-Norge	8
Primærnæringene.....	8
Industrien.....	9
Bygge- og anleggsvirksomheten	11
Kraftforsyning.....	13
Offentlig forvaltning.....	14
Privat tjenesteyting.....	15
Befolkningsutvikling og arbeidsmarked	17
Fylkesvis sammenfatning	20

Eventuelle henvendelser vedr.
konjunkturbarometeret bes rettet til:

SpareBank 1 Nord-Norge
Storgt. 65
9005 Tromsø
Telefon 77 62 20 00
Telefax 77 62 22 91

Produksjon:
Fagtrykk Idé AS, Tromsø

Utviklingen i Nord-Norge - et felles ansvar

Etter hvert som bedrifter i Nord-Norge har levert sine regnskap for 1997, har vi fått bekreftelse på at for de fleste bransjer og bedrifter ble 1997 et godt år. Den sterke økningen i det private forbruket har ført til at blant annet varehandelen hadde svært gode resultater og sterk ekspansjon, både med hensyn til inntjening og sysselsetting.

Den sterke veksten har vedvart 1. halvår 1998 med lyse utsikter for de fleste næringer. Situasjonen for 2. halvår er preget av betydelig usikkerhet.

Den kraftige økningen i rentenivået for privatpersoner og bedrifter har ført til betydelig kostnadsøkning. Dette gjør at vi vil oppleve en betydelig reduksjon i privat forbruk i tillegg til at bedrifter vil utsette eller legge bort investeringsplaner. Regnskapene for nordnorske bedrifter viser at gjeldsgraden er relativt høy. Dette innebærer at følsomheten for det økte rentenivået er høy. Det er derfor grunn til å regne med vesentlig svakere resultatutvikling i 1998 enn i 1997.

Usikkerheten for 1999 er uvanlig stor:

- effekten av en strammere finanspolitikk
- effekten av et høyere rentenivå
- euroens innflytelse på kronekursen
- effekten av en kraftig reduksjon i kvoten på hvitfisk
- sammenbruddet i den russiske økonomi
- krisen i verdensøkonomien – innvirkning på turiststrømmen

Usikkerhetsmomentene beskriver et skift i utviklingen som vil utfordre bedrifter og enkeltpersoners evne til omstilling og nytenkning. Vi tror det vil være uklokt å ha som utgangspunkt at omslaget i konjunktorene blir av kortvarig karakter. Det er derfor viktig at næringslivet og privatpersoner gjør de tilpasninger som rammebetingelsene krever. Bare gjennom tilpasninger kan vi opprettholde et konkurransedyktig og dermed levedyktig næringsliv i Nord-Norge.

Tromsø, 9. november 1998

Hans Olav Karde (sign.)

Adm. direktør

Sammendrag

Utarbeidet av Statistisk sentralbyrå

Veksten i produksjon og sysselsetting i Nord-Norge ser ut til å ha fortsatt i første halvår i år, men i et noe langsommere tempo enn gjennom fjoråret. Det er særlig et markert oppsving i husholdningenes varekjøp som har bidratt til å holde veksten oppe. En sterk nettoutflytting og nedgang i folketallet de siste årene har bidratt til en mer moderat utvikling i landsdelen enn i landet for øvrig. Den positive utviklingen i sysselsettingen i alle de tre nord-norske fylkene har ført til at arbeidsledigheten har blitt ytterligere redusert i løpet av 1998. Ledigheten i landsdelen er imidlertid fortsatt høyere enn i resten av landet.

Den kraftige renteøkningen på ettersommeren i år vil bidra til å dempe veksten i husholdningenes etterspørsel fremover, til tross for sterk oppgang i lønnsinntektene. Samtidig er det indikasjoner på at investeringene både i oljevirkosomheten og i fastlandsøkonomien etterhvert vil gi svakere etterspørselsimpulser til norsk økonomi. De høye rentene ventes å vedvare inn i begynnelsen av 1999. Sammen med en noe svakere utvikling i den tradisjonelle vareeksporten og en markert nedgang i petroleumsinvesteringene kan dette bidra til et betydelig omslag i negativ retning. De negative tendensene vil også gjøre seg gjeldende i Nord-

Norge, men omslaget blir neppe like sterkt som i sør. Selv om sysselsettingsveksten kan stoppe opp, vil den relativt svake utviklingen i arbeidsstyrken som følge av nettoutflyttingen forhindre at arbeidsledigheten i Nord-Norge øker. En mulig økning i ledigheten i Sør-Norge vil bidra til å redusere utflyttingen fra nord. I tillegg er etterslepet i arbeidsmarkedsflyttingene trolig i ferd med å bli uttømt. Likevel kan nettoutflyttingen holde seg så høy at folketallet i landsdelen fortsetter å gå ned.

En mulig rentenedgang kan bidra til at forbruksveksten tar seg noe opp igjen i år 2000 samtidig som det er grunn til å regne med noe sterkere vekst i offentlig sektor, som er av relativt større betydning i Nord-Norge enn i sør. Den økonomiske utviklingen i landsdelen kan derfor bli mer positiv enn i 1999, og sysselsettingen kan vise noe vekst igjen. Med fortsatt svak vekst i arbeidsstyrken kan det tilsi en ytterligere nedgang i arbeidsledigheten i landsdelen. Usikkerhet om den økonomiske utviklingen generelt, veksten i offentlig sektor spesielt, samt anslagene for produktivitetsveksten, innebærer at det er stor usikkerhet om hvordan sysselsettingen og arbeidsledigheten i landsdelen vil utvikle seg i 1999 og 2000.

Utviklingen i norsk økonomi

Hovedtrekk

Foreløpige nasjonalregnskapstall indikerer at veksten i produksjon og sysselsetting i fastlandsøkonomien fortsatte i første halvår i år, men i et noe langsommere tempo enn gjennom fjoråret. Det er særlig etterspørselsimpulsene fra petroleumsinvesteringene og et markert oppsving i husholdningenes varekjøp som har bidratt til å holde veksten oppe. Den kraftige renteøkningen på ettersommeren i år vil bidra til å dempe veksten i husholdningenes etterspørsel fremover, til tross for sterk oppgang i lønnsinntektene. Samtidig er det indikasjoner på at både petroleumsinvesteringene og investeringene i Fastlands-Norge kan gi svakere etterspørselsimpulser mot slutten av året. Sterk vekst gjennom fjoråret bidrar likevel til at etterspørsel, produksjon og sysselsetting på årsbasis kan øke nesten like mye i 1998 som i 1997.

For 1999 kan høye renter i begynnelsen av året, noe svakere utvikling i den tradisjonelle vareeksporten og markert nedgang i investeringene i petroleumsvirksomheten bidra til et betydelig omslag i fastlandsøkonomien. Veksten i BNP for Fastlands-Norge kan komme ned i 0,5 prosent, den laveste på 8 år. Arbeidsledigheten som i gjennomsnitt for inneværende år ligger an til å bli 3,3 prosent målt ved SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU), kan øke igjen i 1999 til et nivå rundt 4 prosent.

Med betydelig bedring i driftsbalansen som følge av ny økning i petroleumsproduksjonen, noe stigende oljepris og klart lavere vekst i innenlandsk etterspørsel, kan rentene i pengemarkedet igjen bevege seg i retning av det europeiske rentenivået gjennom 1999. En slik rentenedgang vil gi noe sterkere forbruksvekst i 2000 enn i 1999. Sammen med tilnærmet stabilisering av petroleumsinvesteringene bidrar dette til at aktivitetsnivået i fastlandsøkonomien kan ta seg noe opp igjen.

Utviklingen i noen makroøkonomiske hovedstørrelser

Prosentvis vekst fra året før der ikke annet fremgår

	Regnskap 1997	Fremskrivning 1998	1999	2000
Realøkonomi				
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	3,4	3,5	1,6	2,2
Konsum i offentlig forvaltning 1)	3,0	2,5	1,2	2,6
Bruttoinvesteringer i fast kapital	12,6	5,3	-6,9	-3,2
- fastlands-Norge	9,7	3,4	-4,3	-3,3
- oljeutvinning 2)	15,5	15,1	-16,3	-3,4
Eksport	5,8	3,3	6,2	4,0
- tradisjonelle varer	8,0	5,5	4,3	3,0
Import	12,3	6,0	0,1	2,4
- tradisjonelle varer	8,6	7,7	-0,5	0,4
Bruttonasjonalprodukt	3,4	3,0	1,9	1,7
- fastlands-Norge	3,7	3,5	0,5	1,3
Arbeidsmarked				
Sysselsatte personer	2,9	2,2	-0,3	0,1
Arbeidsledighetsrate (nivå) 3)	4,1	3,3	4,0	4,4

Vekst brutto nasjonalprodukt 1999

Vekst tradisjonell vareeksport

Priser og lønninger

Lønn pr. normalårsverk	4,6	5,9	5,4	4,1
Konsumprisindeksen	2,6	2,5	3,6	2,4
Realpris, bolig	5,8	6,5	-1,1	4,9

MEMO

Husholdningenes sparingerate (nivå) 4)	6,6	7,7	6,8	6,7
Pengemarkedsrente (nivå)	3,6	5,7	6,5	5,0
Gjennomsnittlig lånerente (nivå) 5)	6,0	7,4	8,9	7,2

1) Anslag gjort av SSB før fremleggelsen av Nasjonalbudsjettet.

2) Eksklusive tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning.

3) Ant. arb.ledige i % av arb.styrken ih.h.t. SSBs arb.kraftundersøk. (AKU)

4) Husholdningens sparing i % av disponibel inntekt.

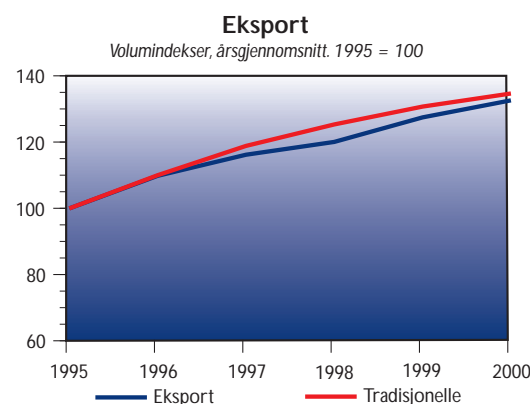
5) Husholdningens lånerente i private finansinstitusjoner.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Svakere vekst i tradisjonell vareeksport

Eksportvolumet av tradisjonelle varer gikk markert ned i 2. kvartal i år, etter tilsvarende sterk oppgang kvartalet før. Regnet som årsgjennomsnitt ser veksten i år ut til å bli klart avdempet sammenlignet med 1997. Verdittall fra handelsstatistikken for årets syv første måneder viser at det spesielt er eksporten til Japan og andre land i Asia som har utviklet seg svakt, mens eksportveksten til Norges europeiske handelspartnere i større grad har holdt seg oppe. Foreløpig er det imidlertid få spor av den asiatiske krisen i prisene på den tradisjonelle vareeksporten.

Utviklingen i verdensøkonomien fremover ser nå ut til å være mer usikker enn hva tilfellet var for kort tid tilbake. Utviklingen hos våre viktigste handelspartnere har til nå ikke blitt sterkt påvirket av fallende børsкурser og nedgang i etterspørselen. Det er likevel grunn til å regne med svakere vekst i tiden fremover både i USA og Storbritannia, mens veksten i EU ellers antas å vedvare. Anslagene for markedsveksten hos våre handelspartnere sett under ett er på bakgrunn av dette noe nedjustert for 1998 og 1999. Som en konsekvens av dette kan utviklingen i den tradisjonelle vareeksporten bli ytterligere avdempet i de to neste årene sammenlignet med 1998.

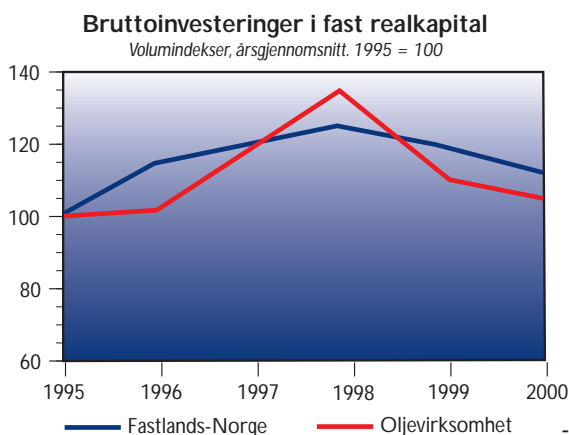
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Nedgang i investeringene i 1999

Bruttoinvesteringene i Fastlands-Norge viste sesongjustert moderat nedgang både i 1. og 2. kvartal i år. Industrinvesteringene lå i første halvår i år om lag på nivå med gjennomsnittet for fjoråret. SSBs investeringstelling for 3. kvartal indikerer imidlertid at investeringene i denne sektoren vil øke på årsbasis i 1998, noe som forutsetter oppgang gjennom resten av året. Investeringene i private tjenesteytende næringer utenom bolig viste samlet sett markert nedgang fra annet halvår i fjor til første halvår i år, mens boliginvesteringene økte noe i samme periode. Disse investeringene gikk imidlertid ned gjennom første halvår i år, og de siste igangsettingstillene antyder at denne utviklingen fortsetter i 3. kvartal. En klar nedadgående tendens i igangsettingstillene for næringsbygg indikerer også at næringslivets bygningsinvesteringer kan avta noe gjennom resten av året.

Høyere rentenivå, lavere inntektsvekst for husholdningene og en mulig nedgang i bruktboligprisene tilsier at boliginvesteringene vil endre seg lite i 1999. I 2000 kan det derimot bli en sterk oppgang dersom det forventede rentefallet gjennom 1999 blir realisert. Veksten i industrinvesteringene i 1998 kan snu til nedgang i 1999, og det er også grunn til å forvente en beskjeden nedgang i 2000. Investeringene i andre deler av fastlandsøkonomien antas også å falle i 1999 som følge av ferdigstillingen av en del større prosjekter i tiden fremover. Utsikter til lavere økonomisk vekst vil bidra til å redusere behovene for å utvide kapasiteten, og dette er også med på å trekke investeringene ned.

Investeringene i oljevirkosomheten økte både i 1. og 2. kvartal i år, og på årsbasis ligger det an til at veksten vil bli på rundt 15 prosent. Dette representerer en etterspørselsimpuls rettet mot norske og utenlandske leverandører tilsvarende 1 prosent av BNP for Fastlands-Norge. Blant annet basert på den siste investeringstillingen blant selskapene tatt opp i august, er det grunn til å regne med et fall i investeringene til neste år lik inneværende års økning. Nedgangen vil særlig være sterk for de mest importkrevende komponentene. Den lave oljeprisen bidrar til at utsiktene for petroleumsinvesteringene nå er spesielt usikre. Mange selskaper har vedtatt en betydelig reduksjon i sin leteaktivitet. Dette kan medvirke til en fortsatt moderat nedgang i oljeinvesteringene i 2000.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Investeringer
Fastlands-Norge

Vekst offentlig
konsum

Strammere finanspolitikk fremover?

Offentlig konsum målt i faste priser er ifølge Nasjonalbudsjettet anslått til å vokse med 2,4 prosent i år mot 3,0 prosent i 1997. På grunn av de foreslåtte budsjettinnstrammingerne er veksten for 1999 anslått å komme ned i 1,1 prosent. Investeringene i offentlig forvaltning økte med hele 12,1 prosent i 1997, blant annet som en følge av grunnskole reformen. For 1998 er investeringene anslått å holde seg noenlunde uendret, mens de i henhold til anslagene i Nasjonalbudsjettet kan gå ned med 3,8 prosent i 1999. Sammen med de foreslåtte skatteøkningene innebærer disse budsjettanslagene isolert sett en strammere finanspolitikk, men det er foreløpig usikkert hvor mye av innstrammingerne som blir vedtatt. På den andre siden er veksttaket i overføringene til husholdningene klart økende som følge av trygdeoppkjøret og kontantstøttereformen. For 2000 er det lagt til grunn en klart lavere realvekst i stønadene, mens veksten i offentlig konsum kan tilta noe igjen.

Klart svakere konsumvekst i husholdningene i 1999

Etter en svak utvikling i 1. kvartal i år bidro økt kjøp av varer til at husholdningenes konsum tok seg opp i 2. kvartal. Regnet som årgjennomsnitt kan veksten bli på rundt 3,5 prosent, på linje med fjoråret. Så langt i denne konjunktur oppgangen har husholdningenes forbruk økt om lag i takt med inntektene, og lønns- og sysselsettingsutviklingen har så langt i år bidratt til en sterk inntektsvekst. Dette er trolig den viktigste forklaringen på den høye veksten i kjøpene av varige forbrugsgoder utenom biler. Tendenser til utflating av bilkjøpene må ses i sammenheng med den markerte veksten i beholdningen av biler gjennom de siste årene.

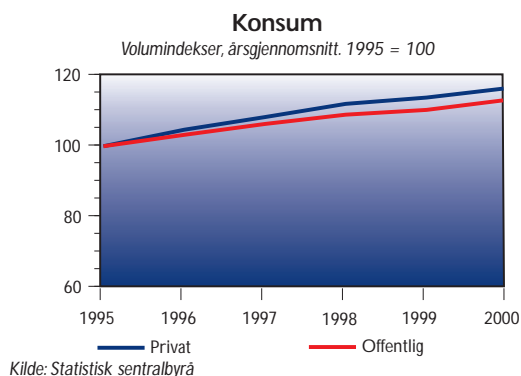
Den kraftige renteøkningen på ettersommeren trekker i retning av en klart svakere utvikling i kjøpene av varige forbrugsgoder. Sammen med den sterke inntektsveksten hittil i år vil dette trolig medvirke til en økning i husholdningenes sparerate. Til neste år vil renteøkningen bidra til en betydelig lavere konsumvekst. Lavere aktivitet i økonomien vil redusere sysselsettingsveksten og dermed veksten i husholdningenes inntekter. På den andre siden vil høy vekst i stønadene gi et positivt bidrag til inntektsveksten. Høyere prisstigning neste år vil imidlertid trekke realveksten ned. Samlet reduseres inntektsveksten for husholdningene betydelig fra 1998 til 1999. Dette medvirker til at konsumveksten kan bli nær halvert neste år.

I 2000 er det grunn til å regne med en mer parallell utvikling i husholdningenes inntekter og konsum. En antatt normalisering i valutamarkedet gjør at lånerentene forventes å falle gjennom 1999. Dette bidrar til å stimulere konsumveksten i 2000.

Konsumvekst
husholdningene
1999

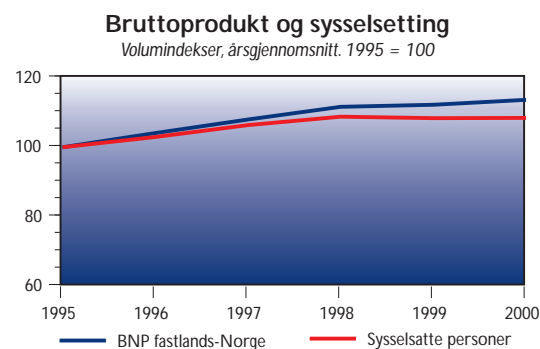

Utviklingen i norsk økonomi

Trolig lav BNP-vekst i 1999

Et mulig omslag i økonomien i 1999 ble varslet i forrige konjunkturbarometer. Hovedbegrunnelsen for dette var et antatt omslag i investeringene både i petroleumsvirksomheten og i fastlandsøkonomien. I tillegg ble det påpekt at et strammere arbeidsmarked ville begrense mulighetene for fortsatt vekst uten tiltakende inflasjon. Utviklingen gjennom 1998 har gitt høyere pris- og lønnsvekst i Norge enn hos våre handelspartnere. Den kraftige renteøkningen fra i sommer er med på å forsterke omslaget i norsk økonomi og vil kunne føre til at veksten i fastlandsøkonomien nærmest stopper helt opp neste år. Mens anslaget på BNP-veksten for Fastlands-Norge i inneværende år fortsatt er på rundt 3,5 prosent, er anslaget for 1999 nedjustert med over ett prosentpoeng til bare 0,5 prosent. Som følge av økt olje- og gassproduksjon, vil BNP i alt kunne vokse knapt 2 prosent i 1999 mot 3 prosent i 1998. I 2000 kan veksten i fastlandsøkonomien ta seg noe opp igjen, mens svakere utvikling i olje- og gassproduksjonen kan bidra til å begrense veksten i BNP i alt.

Fare for økt arbeidsløshet neste år

Veksten i sysselsettingen har vært meget kraftig i den pågående oppgangen, men det var tegn til utflating i 2. kvartal i år. På dette tidspunktet var det rundt 240 000 flere personer i arbeid enn ved bunnpunktet i 1. kvartal 1993, tilsvarende en vekst på 12 prosent. Som under konjunkturoppgangen på midten av 1980-tallet har økningen i sysselsettingen i første rekke funnet sted i private tjenesteytende næringer. Til forskjell fra den gangen har det imidlertid også funnet sted en klar oppgang i sysselsettingen i industrien, mens sysselsettingsveksten i offentlig forvaltning har vært relativt beskjeden.

Hoveddelen av sysselsettingsveksten gjennom de siste fem årene har sitt motstykke i økt arbeidsstyrke, dels som følge av vekst i yrkesbefolkningen og dels som en følge av en kraftig oppgang i yrkesfrekvensene, særlig for kvinner. I 2. kvartal i år var hele 73,7 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år i arbeidsstyrken, et rekordhøyt nivå både i norsk og internasjonal sammenheng. Som følge av veksten i sysselsettingen har arbeidsledigheten også gått klart tilbake i løpet av de siste årene. Fra et toppnivå tilsvarende 6,8 prosent av arbeidsstyrken (sesongjustert) i 3. kvartal 1993, falt arbeidsledigheten ifølge AKU til 3,6 prosent mot slutten av fjoråret. Deretter ser det ut til at AKU-ledigheten har flatet ut, mens summen av registrerte ledige ifølge Arbeidsdirektoratet og personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak har fortsatt å falle til og med august i år.

Selv om veksten i sysselsettingen kan ha stoppet opp, vil utviklingen til og med 1. kvartal i år bidra til at årsveksten blir over 2 prosent. Det klare omslaget i produksjonsveksten kan tilsa at sysselsettingen holder seg noenlunde uendret til neste år. Dette kan føre til at ledigheten begynner å øke i vinter og kan som gjennomsnitt for 1999 komme opp mot nivået fra 1997. Veksten i arbeidsstyrken vil trolig avta, og økningen vil ikke være større enn det som følger av rene demografiske faktorer. Det er heller ingen grunn til å regne med en klar sysselsettingsvekst i år 2000, og den beskjedne økningen i arbeidsledigheten kan vedvare.

Relativ høy lønns- og prisvekst

Resultatene fra årets lønnsoppgjør tyder så langt på en klart sterkere lønnsvekst før glidning i inneværende år enn i fjor. Regnet pr. normalårsverk kan lønnsveksten komme opp i om lag 6 prosent. Resultatet i årets lønnsoppgjør må dels ses i lys av utviklingen i relative lønninger gjennom flere år, men har trolig først og fremst sammenheng med situasjonen i arbeidsmarke-

Sysselsettingsvekst

Lønnsvekst

Utviklingen i norsk økonomi

Reallønnsvekst 1999

det. Neste års lønnsoppgjør vil trolig innebære mer moderate tillegg, blant annet som følge av mindre press i arbeidsmarkedet. Økt konsumprisvekst trekker i motsatt retning, og med det betydelige lønnsoverhenget inn i 1999, kan lønnsveksten i gjennomsnitt bli på knapt 5,5 prosent. Reallønnsveksten vil derimot synke fra om lag 3,5 prosent i 1998 til knapt 2 prosent i 1999. I 2000 kan den økte ledigheten sammen med redusert prisvekst bidra til en ytterligere demping av lønnsutviklingen, og reallønnsveksten kan bli om lag som neste år.

Konsumprisvekst 1999

Målt på 12-måneders basis økte konsumprisene mindre i årets ni første måneder enn i samme periode i fjor. Nedgangen kan i hovedsak forklares med lavere priser på klær og elektrisk kraft. Fra mai/juni til september økte imidlertid prisveksten på 12-månedersbasis fra 2,1 til 2,5 prosent. Til tross for lav prisstigning i begynnelsen av året, har prisveksten så langt i år ligget vel 0,5 prosentpoeng høyere i Norge enn gjennomsnittet for handelspartnerne. Utviklingen i valutakurser og lønninger hittil i år trekker isolert sett i retning av at denne forskjellen kan øke noe fremover. Mens konsumprisveksten regnet som årgjennomsnitt i år er anslått til å bli på 2,5 prosent, kan prisstigningen øke til 3,6 prosent neste år. Med om lag uendret importveid kronekurs i 2000 i forhold til 1999, fortsatt lav internasjonal prisvekst og redusert lønnsvekst, er det grunn til å tro at prisstigningen igjen kan komme ned i om lag 2,5 prosent. Dette er bare svakt høyere enn den anslåtte prisveksten i ECU-området på rundt 2 prosent.

Gradvis reduksjon i det høye rentenivået

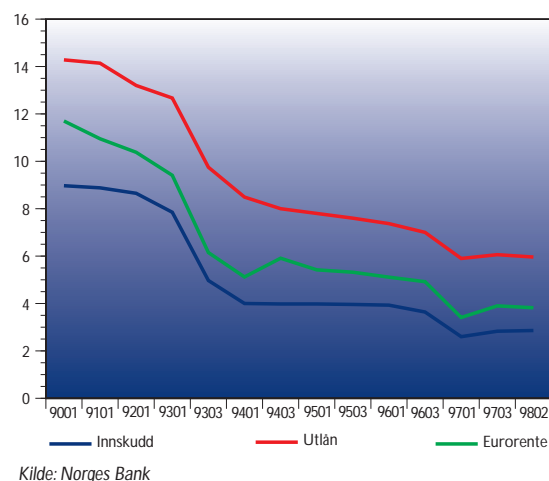
Rentenivå

Kronekursen har svekket seg betydelig i løpet av de siste månedene, og rentene har økt kraftig. Mange faktorer kan ha bidratt til dette, og det er vanskelig å anslå de enkelte faktorerens kvantitative betydning. Derfor er det også vanskelig å forutsi hvordan kronekursen og rentenivået vil utvikle seg i tiden fremover. Med unntak av spesielle forhold som også historisk har påvirket valutakurs og renter, er det som hovedregel

rimelig å legge til grunn at renteforskjellene om lag tilsvarer inflasjonsforskjellene for at valutakursen skal være stabil. Med en klart svakere vekst i norsk økonomi i 1999 sammenlignet med i år samtidig som driftsbalansen overfor utlandet igjen kan vise store overskudd, er det grunnlag for en normalisering av forholdene på valutamarkedet. Usikkerheten på dette punktet er imidlertid stor. Med en gradvis styrking av kronekursen kan den kortsiktige pengemarkedsrenten holde seg på rundt 8 prosent ut 1998. Deretter kan renten begynne å falle dersom kronekursen i løpet av 1. kvartal 1999 kommer tilbake innenfor intervallet 103-105. Rentene antas å falle gradvis gjennom 1999 og nå et nivå på 5,0 prosent i 2000, et halvt prosentpoeng høyere enn ECU-renten. Renteforskjellene i 1999 og 2000 svarer omtrent til den beregnede inflasjonsforskjellen mellom Norge og EU-området.

Gjennomsnittlige innskudds- og utlånsrenter i private banker og 3 måneders norsk eurorente
Prosent

Utviklingen i Nord-Norge

Primærnæringene

Forventet nedgang i brutto- produktet i Nord-Norge i 1999

Siden forrige konjunkturbarometer er veksten i brutto-
produktet i primærnæringene sett under ett for 1997
sterkt revidert som følge av en betydelig svakere utvikling
innen jordbruket enn tidligere anslått. Ifølge de reviderte
tallene gikk bruttoproduktet i primærnæringene i 1997
ned med 0,7 prosent for landet som helhet, og nedgangen
i jordbruket var på om lag 4 prosent. Med relativt lite
innslag av jordbruk har dette gitt mindre utslag i Nord-
Norge enn i landet for øvrig. Ifølge foreløpige tall fra det
kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) vokste brutto-
produktet i primærnæringene med 2,2 prosent på lands-
basis, målt i faste 1995-priser, fra første halvår i fjor til
første halvår i år. Bruttoproduktet innen jordbruket økte
på landsbasis med 11 prosent i samme periode. Foreløpige
tall viser imidlertid at kjøttproduksjonen har avtatt med
3,0 prosent (målt i tonn) fra første halvår i fjor til første
halvår i år. Det har vært en nedgang i slakt av nær sagt alle
dyreslag. Nedgangen var størst for svinekjøtt og fjørfe der
reduksjonen var henholdsvis 20 prosent og 12 prosent.
Foreløpige tall viser også at det i første halvår i 1998 ble
fisket 5,5 prosent mer (målt i tonn) for landet som helhet
enn første halvår i 1997. De fleste fiskeartene har også
hatt en høyere gjennomsnittspris i inneværende år enn i
fjoråret, og veksten i verdi 1. halvår i år utgjør om lag 19
prosent, til 5,2 milliarder kroner.

Bruttoproduktet i primærnæringene sett under ett er
anslått til å vokse med 2,9 prosent på landsbasis i 1998.
Innen jordbruk og oppdrett er det anslått en vekst i
bruttoproduktet på henholdsvis 5,4 prosent og 13 prosent
i inneværende år. Det forventes en svak nedgang i brutto-
produktet innen skogbruk og en noe sterkere reduksjon
innen fiske og fangst. For primærnæringene sett under ett
er det anslått en nedgang i bruttoproduktet på 2,4 prosent
i 1999, mens det i år 2000 er anslått en svak vekst. Ned-
gangen i 1999 har i særlig grad sammenheng med utvik-
lingen innen fiske og fangst, mens det ikke er lagt til grunn
store endringer i bruttoproduktet innen jordbruket
verken i 1999 eller 2000. På bakgrunn av regionalfordel-
ingen er utvikling i bruttoproduktet i Nord-Norge anslått
til å bli noe svakere enn for landsgjennomsnittet i år og
neste år. Næringen fiske og fangst har stor betydning for
Nordland, men den negative utviklingen innen denne
næringen i år blir bare delvis oppveid av den positive
utviklingen i oppdrettsnæringen som også har betydning
for dette fylket. Den kraftige nedgangen i bruttoproduktet
i primærnæringene i Nordland neste år skyldes den
forventede nedgangen innen fiske og fangst. Tilsvarende er
det innslaget av fiske og fangst som bidrar til den negative
utviklingen i bruttoproduktet i Troms og Finnmark i 1999
og 2000. Imidlertid er det forventet en noe sterkere vekst
i bruttoproduktet i Nordland i 2000 på grunn av en for-
ventet vekst i oppdrettsnæringen og et uendret nivå innen
fiske og fangst. Utviklingen i Troms er forventet å bli på

Bruttoprodukt
fiske 1998

Sysselsetting
primærnæringen
Nord-Norge 1998

linje med utviklingen på landsbasis. Det er anslått en noe
svakere vekst i bruttoproduktet i Finnmark enn på lands-
basis ettersom oppdrettsnæringen betyr relativt mindre
for dette fylket enn for de øvrige regionene i landet.

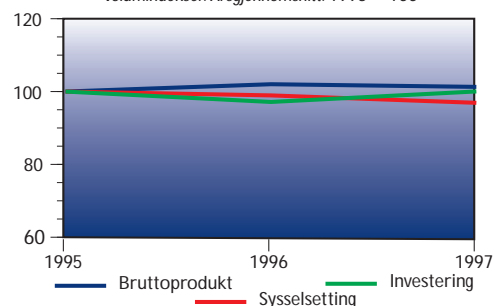
Endring i bruttoprodukt og sysselsetting for Nord- Norge og hele landet i prosent fra året før. Primærnæring.

	Bruttoprodukt				Sysselsetting			
	Nordland	Troms	Finnmark	Landet	Nordland	Troms	Finnmark	Landet
1997	1,8	2,0	2,0	-0,7	-1,2	-0,7	-0,4	-2,4
1998	1,1	-0,5	-1,6	2,9	0,2	0,4	0,5	-0,3
1999	-5,6	-6,9	-7,6	-2,4	-0,5	-0,4	-0,2	-1,1
2000	1,0	0,7	0,5	0,8	-0,3	-0,2	-0,1	-0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i primærnæringene

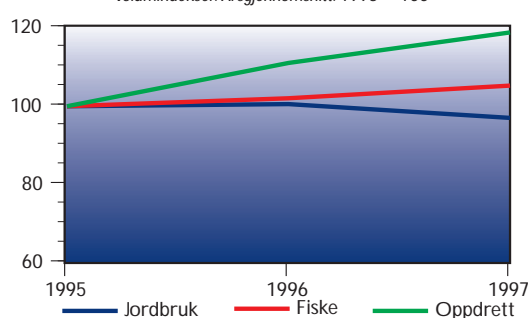
Volumindekser. Årsgjennomsnitt. 1995 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt i primærnæringene

Volumindekser. Årsgjennomsnitt. 1995 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Noe svakere sysselsettingsnedgang i Nord-Norge enn på landsbasis i de kommende år

Sysselsettingen i primærnæringene for landet som helhet
er ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskapet anslått til å bli
om lag uendret i 1998, for deretter å gå svakt ned i 1999
og 2000. Det er særlig innen jordbruk og skogbruk at
sysselsettingen ventes å bli redusert. Innen fiske og fangst
og innen oppdrett har det vært en svak oppgang i inne-
værende år. På grunn av nærings sammensetningen i de tre
nordnorske fylkene forventes sysselsettingen i Nord-
Norge å utvikle seg noe mindre negativt enn utviklingen i
landet for øvrig.

Utviklingen i Nord-Norge

Industrien

Anslått svak nedgang i brutto-produktet i Troms og Finnmark i 1999 og 2000

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskap (KNR) til og med 2. kvartal i år indikerer en utflating i industriproduksjonen etter flere år med betydelig vekst. Produksjonsnivået første halvår i 1998 lå likevel 2,5 prosent over gjennomsnittet for fjoråret hvilket skyldes produksjonsoppgangen gjennom 1997. Prisene på industriprodukter har imidlertid vist en fallende tendens i år etter oppgang gjennom 1996 og 1997. Fra 1. til 2. kvartal i 1998 var den samlede industriproduksjonen tilnærmet uendret. Det var imidlertid nedgang innen nærings- og nytelsesmiddel og raffinering. Den betydelige sesongjusterte nedgangen innen nærings- og nytelsesmidler kan trolig delvis spores tilbake til ny og bedre informasjon om det faktiske sesongmønsteret, og nedgangen må derfor tolkes med varsomhet. Nedgangen i raffineringsektoren kan føres tilbake til en ekstraordinær driftsstans i april. Ser en bort fra disse to næringene er produksjonsveksten i de øvrige næringene om lag 1,5 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Ifølge de foreløpige nasjonalregnskapstallene har eksporten av industriprodukter vist et mindre stabilt forløp enn industriproduksjonen de siste kvartalene. Eksporten har likevel hatt en vekst på 3,5 prosent 1. halvår i år sammenlignet med 1. halvår i fjor. Ifølge framskrivninger med den makroøkonomiske modellen KVARTS ligger bruttoproduktet i industrien an til å øke med 3,8 prosent i 1998.

Konjunkturbarometeret for 2. kvartal i år gir uttrykk for hvordan norske industriedere vurderer utsiktene for virksomheten inn i 3. kvartal. Det bør imidlertid presiseres at undersøkelsen bygger på foretakenes vurderinger per månedsskiftet juni - juli og fanger dermed i liten grad opp virkninger av den mer usikre utviklingen i verdensøkonomien, presset mot den norske kronen og økte renter. Hovedinntrykket av undersøkelsen er likevel at industrierne ser mindre optimistisk på utsiktene for 3. kvartal enn hva som har vært vanlig de siste årene. Denne tendensen finnes i de fleste bransjer, men styrken i nedjusteringen av forventningene varierer. Noe svakere etterspørsel i 2. kvartal, lavere priser på eksport, økte kostnader i kjølevannet av lønnsoppjøret og forventet svakere etterspørsel i 3. kvartal er noen av forholdene som vektlegges. For industrien sett under ett ble utviklingen i ordrettilgangen i 2. kvartal klart svakere enn ventet, spesielt for bedrifter rettet mot eksportmarkedene. For de tradisjonelle eksportnæringene; treforedling, kjemiske råvarer og metaller, har ordrettilgangen i løpende verdier viste en fallende tendens i de siste kvartalene - preget av den internasjonale prisutviklingen. Trolig vil usikkerheten som har preget norsk økonomi de siste månedene bidra til en ytterligere nedjustering av forventningene om fremtidsutviklingen. Aktivitetsnivået er imidlertid fortsatt høyt. De makroøkonomiske beregningene indikerer en redusert vekst i bruttoproduktet i

Bruttoprodukt industri 1998

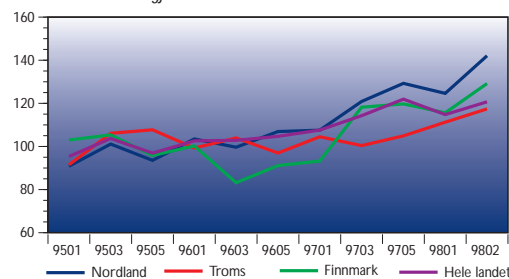
Vekst industriproduksjon 1999

industrien fra 3,8 prosent i 1998 til 0,4 prosent i 1999 og en svak nedgang i 2000.

Opplysninger basert på omsetningsoppgaver indikerer at omsetningen i industrien i alle de tre nordnorske fylkene har utviklet seg mer positivt enn på landsbasis i 6. termin i fjor til 2. termin i år. Bruttoproduktet i Nordland er anslått til å få en sterkere vekst enn på landsbasis i inneværende og kommende år. Utviklingen i Troms og Finnmark er imidlertid forventet å bli noe svakere enn utviklingen i landsgjennomsnittet. Dette må sees i sammenheng med næringssettingsningen i de tre nordnorske fylkene. Veksten i bruttoproduktet innen produksjon av metaller og innen kjemiske råvarer bidrar positivt i Nordland i inneværende år og kommende år. Derimot bidrar den negative utviklingen innen konsumvarer og innen vareinnsats og investeringsvarer til den svake utviklingen i bruttoproduktet i Troms og Finnmark, og disse fylkene kan oppleve en nedgang i bruttoproduktet i 1999 og 2000.

Total omsetningsverdi basert på omsetningsoppgaver. Industri
Sesongjusterte terminvise verditall. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

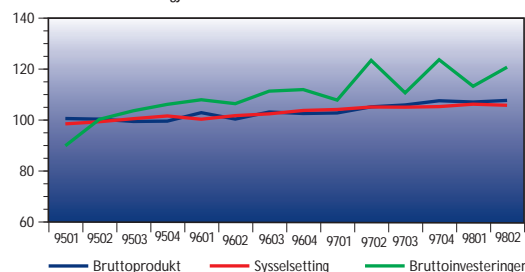
Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Industri (inkl. bergverk).

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nordland	Troms	Finnmark	Landet	Nordland	Troms	Finnmark	Landet	Nord-Norge	Landet
1997	3,0	1,7	1,5	3,1	2,2	2,2	2,3	2,7	1,9	6,4
1998	4,8	1,8	1,0	3,8	0,7	0,1	0,0	0,9	-2,8	5,9
1999	2,3	-0,3	-0,7	0,4	-0,1	-0,9	-0,9	-0,9	-0,4	-7,2
2000	1,5	-1,3	-1,9	-0,4	-0,8	-1,9	-1,5	-1,8	-2,6	-3,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i industri i alt (inkl. bergverk).

Sesongjusterte volumindekser. 1995=100.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Industrien

Forventet svak nedgang i industri-sysselsettingen i Nord-Norge og på landsbasis i 1999 og 2000

Industri-sysselsettingen økte ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall med 0,8 prosent fra 2. kvartal i fjor til 2. kvartal i år. I gjennomsnitt var det 312 800 personer sysselsatt i industri og bergverksdrift i første halvår i år. Sysselsettingsveksten i 2. kvartal i 1998 var sterkest innen bygging av skip og oljeplattformer og verkstedindustri, men også for kjemiske råvarer og kjemisk og mineralsk industri var det en klar økning. På landsbasis er industri-sysselsettingen anslått å øke med 0,9 prosent i 1998, mens det i 1999 forventes en nedgang på 0,9 prosent. Det er anslått en noe svakere sysselsettingsvekst i de tre nordnorske fylkene, spesielt for Troms og Finnmark i inneværende år enn på landsbasis. Dette har sammenheng med den regionale næringsfordelingen. I Nordland blir den negative utviklingen innen produksjon av konsumvarer i år delvis oppveiet av en positiv utvikling innen produksjon av kjemiske råvarer, samt produksjon av verkstedprodukter. I Troms og Finnmark ventes derimot industri-sysselsettingen å holde seg uendret i inneværende år, mens en positiv utvikling innen de fleste industrinæringene, unntatt produksjon av konsumvarer, trekker i positiv retning for landet som helhet. I 1999 er det anslått en nedgang i bruttoproduktet i Troms og Finnmark på linje med nedgangen på landsbasis, mens det forventes en svak nedgang i Nordland. Også neste år er det den positive utviklingen innen produksjon av kjemiske råvarer, samt produksjon av metaller som bidrar til den noe mer positive utviklingen i Nordland enn for landsgjennomsnittet.

Industri-sysselsetting 1999

Svakere nedgang i investeringene i Nord-Norge enn for landsgjennomsnittet i 1999 og 2000

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser en vekst i industriinvesteringene på 5,9 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Investeringsveksten var størst innen verkstedindustri, skipsbygging og treforedling. Opplysninger basert på registreringer for merverdiavgiften indikerer at industriinvesteringene i Troms har utviklet seg sterkere enn for landsgjennomsnittet fra 5. termin i fjor og fram til 2. termin i år. Utviklingen i Nordland har vært som for landsgjennomsnittet, mens industriinvesteringene i Finnmark har vist en fallende tendens.

De totale industriinvesteringene for 1998 er ifølge SSBs kvartalsvis investeringsstatistikk utført i 3. kvartal i år anslått oppjustert med hele 15 prosent i verdi fra tilsvarende anslag i 1997. Anslaget for 1998 er dermed blitt betydelig oppjustert i de to siste tellingene. Det er

Industri-investeringer Nord-Norge 1998

anslått en kraftig investeringsvekst innen produksjon av verkstedprodukter, produksjon av skip og plattformer og raffinering av jordolje, mens det forventes en nedgang på hele 18,6 prosent innen produksjon av metaller. Investeringsundersøkelsens anslag for 1999, ligger også over 1 milliard kroner høyere enn tilsvarende anslag for 1998. Produksjon av metaller er den eneste næringen som viser en investeringsøkning av betydning i 1999, mens investeringene ventes å avta i næringene ikke-jernholdige metaller, kjemiske råvarer og transportmiddelindustrien.

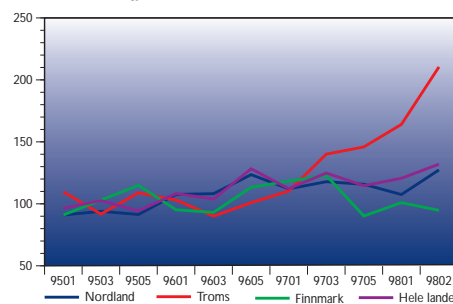
I tråd med investeringsundersøkelsen er bruttoinvesteringene i fast realkapital i industrien anslått til å vokse med 5,9 prosent på landsbasis i inneværende år i henhold til SSBs kvartalsmodell KVARTS. I 1999 og 2000 er det derimot anslått nedgang i investeringene på henholdsvis 7,2 prosent og 3,3 prosent for landet som helhet. Det forventes en nedgang på om lag 3 prosent i industriinvesteringene i Nord-Norge i år, mens investeringsnedgangen neste år er anslått å bli betydelig svakere i denne regionen enn i landet for øvrig. Også i år 2000 er det forventet en svakere reduksjon i industriinvesteringene denne regionen enn på landsbasis. På bakgrunn av nærings sammensetningen bidrar den svake utviklingen innen næringene kjemiske råvarer og produksjon av metaller i negativ retning i Nordland, og trekker også gjennomsnittet ned for Nord-Norge som helhet. Landsdelen får ikke del i investeringsveksten innen produksjon av verkstedprodukter og treforedling i landet i inneværende år. Den sterke investeringsnedgangen innen treforedling og raffinering av jordolje bidrar til en betydelig sterkere nedgang i investeringene på landsbasis enn i Nord-Norge neste år. En svak vekst i investeringene innen produksjon av kjemiske råvarer bidrar positivt i Nordland, mens en negativ utvikling innen nær sagt alle andre industrinæringer rammer resten av landet sterkere enn Nord-Norge.

Investeringer Nord-Norge 1999

Investeringer basert på registreringer for merverdiavgiften. Industri

Sesongjusterte terminvise verditall. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bygge- og anleggsvirksomheten

Forventet nedgang i brutto-produktet i bygge- og anleggsvirksomhet neste år

Bruttoprodukt bygge- og anleggsvirksomhet 1998

Sesongjusterte foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) antyder at bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten flatet ut i 2. kvartal i år, etter å ha steget mellom 3 og 4 prosent i de to foregående kvartalene. Nedgangen i igangsatte nye bygg gjennom 2. kvartal og frem til og med august i år peker i retning av fortsatt svak utvikling i byggevirksomheten utover høsten. Produksjonen av nye boliger lå i 1. kvartal i år 14 prosent over nivået ett år tidligere ifølge den kvartalsvise produksjonsindeksen for bygge- og anleggsvirksomhet. Tilgangen på nye boligprosjekter steg kraftig i begynnelsen av året og ordreserven til bedriftene økte med 15 prosent i løpet av 1. kvartal i år. Etter å ha ligget på et høyt nivå ved årsskiftet har tallet på igangsatte boliger likevel hatt en negativ utvikling utover våren og sommeren. Renteøkningen i august kan bidra til å forsterke denne utviklingen utover høsten. Produksjonen av andre bygg enn boliger lå i 1. kvartal vel 17 prosent over fjorårets nivå, og ordretilgangen var fortsatt på et høyt nivå i denne perioden. Ordreserven til bedriftene økte med 6 prosent i årets tre første måneder. Produksjonen i anleggsvirksomhet lå i 1. kvartal i år nesten 9 prosent over nivået i samme periode i fjor. Tilgangen på nye anleggsprosjekter økte kraftig både i 4. kvartal i fjor og i 1. kvartal i år. Bedriftenes ordreservert av anleggsprosjekter var ved utgangen av 1. kvartal i år 23 prosent høyere enn ved årsskiftet. Bruttoproduktet er anslått å øke med 2,5 prosent på landsbasis i 1998.

Igangsetting boliger og forretningsbygg

Foreløpige tall fra byggearealstatistikken viser at det i Nordland ble igangsatt 657 boliger fra januar til august i år. Dette svarer til en nedgang på vel 24 prosent fra samme periode i fjor, mens det på landsbasis var en nedgang på om lag 6 prosent. Troms og Finnmark har hatt en nedgang på henholdsvis 12,8 prosent og 11,5 prosent i samme periode. Antall igangsatte boliger i årets åtte første måneder var 517 i Troms fylke, og det tilsvarende tallet for Finnmark var 146 igangsatte boliger. Det ble i samme periode igangsatt 2,7 boliger per 1000 innbygger i Nordland, og 3,4 boliger per 1000 innbygger i Troms. Til sammenligning var antall igangsatte boliger på landsbasis 2,7 per 1000 innbygger i perioden januar - august i år. I Finnmark fylke derimot ble det bare igangsatt 1,9 boliger per 1000 innbygger, og Finnmark er dermed det fylket hvor det ble satt igang bygging av færrest boliger i forhold til innbygger-tallet. Tallet på boliger under arbeid per 31. august i år gikk ned med om lag 3 prosent i Nordland sammenlignet med august i fjor, mens det tilsvarende tallet på

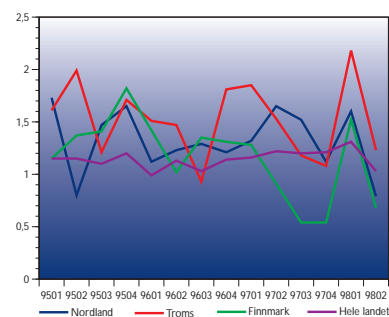
Byggeaktivitet 1999

landsbasis var en reduksjon på 1,4 prosent. I Troms og Finnmark var nedgangen i antall boliger under arbeid per 31. august i år henholdsvis 27 prosent og 30 prosent. Påbegynt bruksareal til andre bygg enn boliger har vist en nedgang i perioden januar - august i år på om lag 10 prosent (målt i 1000 m²) for landet som helhet sammenlignet med samme periode i fjor. I Nordland var tilsvarende nedgang 16 prosent, mens Troms opplevde en nedgang på hele 27 prosent i samme periode. Bruksareal til andre bygg enn boliger i Finnmark har gått ned med vel 7 prosent i årets åtte første måneder hvilket er betydelig mindre nedgang enn de øvrige fylkene i regionen. Igangsatt bruksareal i alt har gått ned med om lag 10 prosent på landsbasis i årets åtte første måneder fra samme periode i fjor, og tall for de nordnorske fylkene viser en sterkere nedgang enn landsgjennomsnittet. Sterkest reduksjon i igangsatt bruksareal var det i Troms fylke, med om lag 20 prosent fra januar - august i fjor til samme periode i år. Det forventes en klar nedgang i bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten på landsbasis i 1999 og 2000. Denne utviklingen vil også gjøre seg gjeldende i Nord-Norge.

Boligbygging. Antall igangsatte boliger

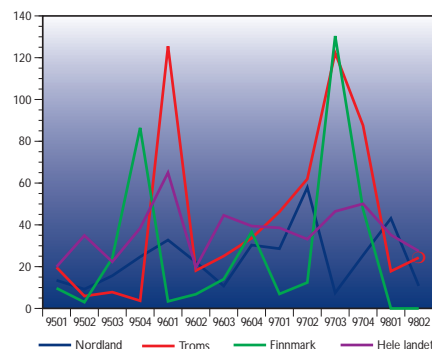
Sesongjusterte kvartalstall. 1995 1 til 1998 2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Forretnings- og kontorbygg. Antall igangsatte kvadratmeter.

Ujusterte kvartalstall. 1995 1 til 1998 2.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utviklingen i Nord-Norge

Bygge- og anleggsvirksomheten

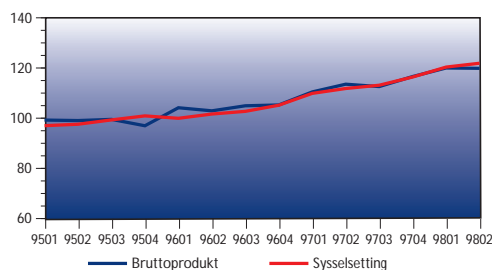
Syssetning
bygge- og
anleggsvirksomhet
1999

Det kvartalsvise sysselsettingsregnskapet viser en oppgang i sysselsatte lønnsinntakere innenfor bygg og anlegg på 9,6 prosent fra 2. kvartal i fjor til 2. kvartal i år, om lag som kvartalet før. Ifølge SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU) var det om lag 140 000 sysselsatte innen bygge- og anleggsvirksomhet i 2. kvartal i år, inkludert selvstendig næringsdrivende. Dette svarer til en vekst på 5 prosent sammenlignet med samme periode i fjor, men det er likevel 2000 færre enn i 1. kvartal i år. Normalt er det en sesongmessig stigning i samlet sysselsetting i bygge- og anleggsvirksomheten fra 1. til 2. kvartal. Utviklingen i sysselsettingstallene fra AKU viser imidlertid den samme tendensen til utflating i 2. kvartal i 1998 som produksjonstallene fra KNR. For året som helhet er sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomheten anslått å øke med om lag 5 prosent på landsbasis. Utviklingen i de tre nordnorske fylkene er forventet å bli noe svakere enn utviklingen på landsbasis i inneværende år. Det forventes en nedgang i sysselsettingen innen bygge- og anleggsvirksomheten i de påfølgende år.

Bruttoprodukt og sysselsetting i bygge- og anleggsvirksomhet.

Sesongjusterte volumindekser. 1995 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endring i bruttoprodukt og sysselsetting for hele landet i prosent fra året før. Bygge- og anleggsvirksomhet.

	Bruttoprodukt	Syssetning			
	Hele landet	Nordland	Troms	Finnmark	Landet
1997	8,5	7,0	6,0	4,0	8,0
1998	2,5	4,3	4,5	4,0	5,2
1999	-5,6	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
2000	-2,1	-5,6	-5,6	-5,6	-5,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endring i bruttoinvesteringer i boliger for hele landet i prosent fra året før.

	Bolig
1997	9,0
1998	2,6
1999	-2,4
1999	1,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Kraftforsyning

Uendret eller svak nedgang i elektrisitetsproduksjonen i Nord-Norge i 1998

EL.prod.
Nord-Norge 1998

Produksjonen av elektrisitet for landet som helhet i perioden januar - august i år var 74,6 TWh. Dette er om lag 9 prosent over produksjonsnivået i samme periode i fjor, og vel 3 prosent høyere enn i de åtte første månedene i 1996. Elektrisitetsproduksjonen i Nordland var om lag uendret i januar - august i år sammenlignet med samme periode i fjor. Troms opplevde derimot en sterk nedgang i elektrisitetsproduksjon på 23 prosent de åtte første månedene i år sammenlignet med samme periode i fjor, mens produksjonen i Finnmark gikk opp med 9 prosent i samme periode. Den svake utviklingen i elektrisitetsproduksjonen i de nord-norske fylkene har sammenheng med at det også i år har vært en særdeles varm og fin sommer i Nord-Norge.

I midten av august i år var fyllingsgraden 91,3 prosent av total magasinkapasitet for landet som helhet, hvilket er 13,4 prosentenheter over median fyllingsgrad for uke 34 fra 10-årsperioden 1982-1991. Til tross for mye nedbør og høy magasin-fylling, var det en netto import av kraft de åtte første månedene i år på 3 TWh, hvilket er 39 prosent mindre enn i samme periode i fjor. Dette er tredje året på rad vi er nettoimportør av kraft, og høyt forbruk sammen med lave spotpriser i det nordiske kraftmarkedet er trolig årsaken til nettoimporten hittil i år. Lave priser kan ha bidratt til at energiverkene holder igjen produksjonen for å hindre ytterligere prisfall og i håp om at spotprisene vil øke til høsten. Brutto innenlandsk forbruk var i perioden januar - august i år 77,5 TWh, hvilket er 5,6 prosent mer enn i samme periode i fjor. Det var særlig innen kraftkrevende industri at forbruket økte, noe som har sammenheng med den høye aktiviteten innen denne

delen av industrien. Også innen alminnelig forsyning, husholdninger og annet næringsliv, var det en betydelig oppgang. Fra og med 1998 er det mulig å skifte kraftleverandør hver uke, mens man tidligere kun hadde mulighet til å skifte en gang i kvartalet. Dette kan ha medvirket til større konkurranse i kraftmarkedet, og reduserte kraftpriser. Prisene på elektrisitet til husholdninger var i august 24,8 øre/kWh, en nedgang på om lag 19 prosent fra januar. Prisnedgangen har trolig også sammenheng med den høye fyllingsgraden i vannmagasinene og lave spotpriser.

I følge kvartalsmodellen KVARTS er bruttoinvesteringene i kraftforsyningssektoren anslått å øke med 6,6 prosent på landsbasis i inneværende år. Veksten i bruttoinvesteringene er forventet å bli på hele 15,8 prosent i 1999 for landet som helhet, for deretter å vokse med om lag 7 prosent i år 2000. Årsaken til det store avviket i investeringene sammenlignet med forrige konjunkturbarometer skyldes usikkerheten vedrørende utbyggingen av gasskraftverkene på Kolsnes i Hordaland og Kårstø i Rogaland.

Endring i bruttoinvesteringer i kraftforsyning for hele landet i prosent fra året før.

	Kraftforsyning
1997	-2,3
1998	6,6
1999	15,8
2000	7,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utviklingen i Nord-Norge

Offentlig forvaltning

Bruttoproduktet i Nord-Norge forventes å utvikle seg på linje med landet for øvrig

Bruttoprodukt offentlig forvaltning 1998

Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet økte konsumet i offentlig forvaltning med 3,2 prosent i volum 1. halvår i år sammenlignet med samme periode i fjor. Både statlig og kommunalt konsum gikk opp. Bruttoproduktet i offentlig forvaltning økte i samme periode med 2,7 prosent på landsbasis, målt i faste 1995-priser. Kommuneforvaltningen hadde en høyere vekst i bruttoproduktet enn statsforvaltningen. Bruttoproduktet i offentlig forvaltning er ifølge foreløpige anslag ventet å øke med 2,5 prosent på landsbasis i 1998. Det forventes en svakere vekst i bruttoproduktet på landsbasis i 1999 som følge av en strammere finanspolitikk, mens veksten er anslått å ta seg noe opp igjen i år 2000. Utviklingen i bruttoproduktet i Nord-Norge er anslått å bli om lag på linje med utviklingen for landet.

Vekst 1999

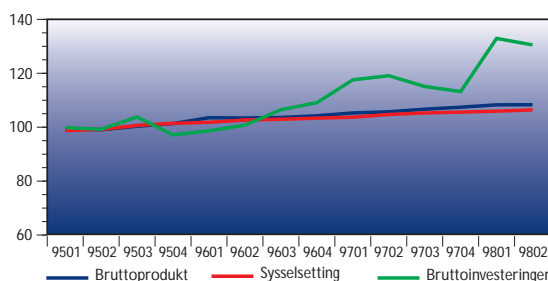
Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Offentlig forvaltning (inkl. forsvaret, men uten antall vernepliktige i sysselsettingstallene)

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nord-land	Troms	Finnmark	Landet	Nord-land	Troms	Finnmark	Landet	Nord-Norge	Landet
1997	2,3	2,3	2,3	2,5	2,0	1,8	2,1	2,2	10,8	12,1
1998	2,5	2,4	2,5	2,5	2,1	2,0	2,0	2,1	3,8	2,6
1999	1,5	1,4	1,5	1,5	0,5	0,5	0,4	0,4	2,0	2,0
2000	2,8	2,7	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7	2,6	0,0	0,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i offentlig forvaltning (inkl. forsvaret)

Sesongjusterte volumindekser. 1995 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sysselsetting offentlig forvaltning

Sysselsettingen i offentlig forvaltning, utenom de vernepliktige, forventes å øke med 2,1 prosent for landet som helhet i 1998. Veksten i sysselsettingen er anslått å bli svakere i 1999, for deretter å øke med 2,6 prosent i år 2000. Utviklingen i de nordligste fylkene er forventet å bli om lag som utviklingen i landet for øvrig.

Investeringer offentlig forvaltning 1998

Investeringsutvikling i Nord-Norge på linje med utviklingen i landet for øvrig i 1999 og 2000

Bruttoinvesteringene i fast realkapital i offentlig forvaltning økte med 12 prosent fra 1. halvår i fjor til første halvår i år, målt i faste priser. Investeringene i statsforvaltningen økte med 33,1 prosent, mens investeringene i kommuneforvaltningen ble redusert med 1,5 prosent. Foreløpige anslag tyder på at bruttoinvesteringene i statsforvaltningen utgjorde om lag 9,2 milliarder kroner i 1. halvår i år, mens investeringene i samme periode i fjor utgjorde 6,6 milliarder. Investeringsveksten skyldes i hovedsak den sterke økningen knyttet til annen statlig tjenesteproduksjon hvor investeringene i Statens veivesen var betydelige. Forvaltningsområdet statlig helse- og omsorg har imidlertid opplevd en kraftig investeringsreduksjon som følge av nedtrappingen av investeringene knyttet til byggingen av nytt Rikshospital. Målt i faste priser, ble statlige investeringer i undervisningssektoren redusert med 23,8 prosent i 1. halvår i år sammenlignet med 1. halvår i fjor. Dette skyldes reduserte investeringer knyttet til den statlige universitets- og høyskolesektoren.

Også innenfor kommunal undervisningsvirksomhet var investeringsreduksjonen sterk, hvilket i stor grad tilskrives at det høye investeringsnivået i første halvår i fjor var knyttet til forberedelser til obligatorisk skolestart for 6-åringer. Utenom undervisningssektoren lå investeringsvolumet i kommuneforvaltningen i første halvår i år 7,2 prosent over tilsvarende periode i fjor. Bruttoinvesteringene i offentlig forvaltning er anslått å øke med 2,6 prosent på landsbasis i år, mens det forventes en noe svakere vekst i 1999. Ettersom kommunal tjenesteyting har relativt stor betydning for Nord-Norge er det i denne landsdelen forventet en noe sterkere vekst enn for landsgjennomsnittet i inneværende år. Utviklingen i Nord-Norge er anslått å bli på linje med utviklingen i landet for øvrig i 1999 og 2000.

Investeringer offentlig forvaltning 1999

Privat tjenesteyting

Bruttoproduktet i Nord-Norge på linje med landsgjennomsnittet

For de private tjenesteytende næringer, unntatt utenriks sjøfart og rørtransport, men inklusive boligjenester, viser de foreløpige sesongjusterte tallene en økning i bruttoproduktet på 2,2 prosent fra 1. til 2. kvartal 1998. Veksten var sterkest for næringene forretningsmessig tjenesteyting, innenriks sjøfart og reparasjoner av kjøretøyer o.l.. Streiken innen transportsektoren hadde en viss betydning for utviklingen i 2. kvartal. Bruttoproduktet i privat tjenesteyting, utenom boligjenester, er anslått å øke med 4,3 prosent for landet som helhet i 1998.

Bruttoprodukt
privat tjenesteyting
1998

Utviklingen i privat tjenesteyting har sammenheng med økte inntekter for husholdningene som har gitt seg utslag i økt privat konsum. På landsbasis har omsetningen av nye personbiler likevel blitt redusert med 2,9 prosent de ni første månedene i år sammenlignet med samme periode i fjor, mens Nordland og Troms begge har opplevd en nedgang på 10 prosent i samme periode. Omsetningen av nye personbiler gikk ned med hele 14,9 prosent i Finnmark. En svakere konsumvekst forventes å bidra til lavere vekst i bruttoproduktet i privat tjenesteyting i 1999 og 2000.

Vekst 1999

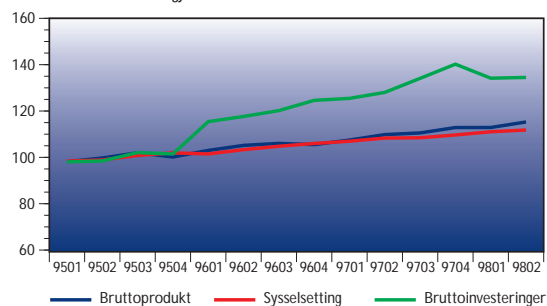

Fleire indikatorer tyder på at utviklingen i Nordland og Troms er på linje med utviklingen i landet for øvrig i 1998, mens Finnmark ser ut til å få en noe svakere utvikling. Detaljomsetningen i Nord-Norge har hatt en noe svakere vekst enn landsgjennomsnittet i inneværende år. Regionen har imidlertid opplevd sterkere vekst i hotellovernattinger som følge av stor turisttilstrømning, trolig blant annet på grunn av det gode været i år. Omsetningen for detaljhandel, unntatt motorkjøretøyer og bensin, økte med 4,4 milliarder kroner for landet som helhet, de fire første månedene i år sammenlignet med samme periode i fjor. Dette svarer til en økning på 8,1 prosent. Nordland opplevde en vekst i omsetningen innen varehandel på 8 prosent i samme periode, mens omsetningen økte med 7,7 prosent og 5,5 prosent i henholdsvis Troms og Finnmark. Antall gjestedøgn ved hotellene i Nordland økte med 8,3 prosent til 560 100 gjestedøgn de åtte første månedene i år sammenlignet med samme periode i fjor. Også Troms opplevde en kraftig vekst i antall gjestedøgn på 10,8 prosent til 381 200 gjestedøgn i samme periode, mens antall gjestedøgn i Finnmark var 255 200 hvilket tilsvarer en vekst på 2,6 prosent. Tallet på gjestedøgn ved hotellene på landsbasis økte med 3,7 prosent i samme periode. Ifølge foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå ble omsetningen ved restauran-

tene i Nordland redusert med om lag 1 prosent i 1. termin (januar - februar) i år sammenlignet med samme periode i fjor, hvilket er i tråd med landsgjennomsnittet. Omsetningen i de to andre nordnorske fylkene var om lag uendret. Antall åpne konkurser i Nordland økte med 7 prosent fra 1. halvår i fjor til 1. halvår i år, mens antall åpne konkurser i Troms var uendret. Finnmark opplevde imidlertid en nedgang på hele 36 prosent i antall åpne konkurser fra 1. halvår i fjor til 1. halvår i år, mens landsgjennomsnittet har hatt en vekst på 3 prosent i samme periode. Skatteregnskapet for januar - september viser en svak økning i skatteinngangen i Nordland på 2,5 prosent sammenlignet med samme periode i fjor, mens veksten på landsbasis var 9,4 prosent. Troms fylke hadde en vekst i skatteinngangen på 1,4 prosent i samme periode, mens skatteinngangen til Finnmark fylkeskommune var i underkant av 1 prosent.

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i privat tjenesteyting

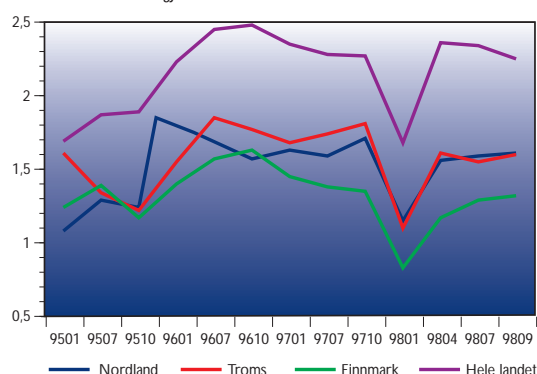
Sesongjusterte volumindekser. 1995 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Førstegangsregistrering av nye personbiler per 1000 innbyggere

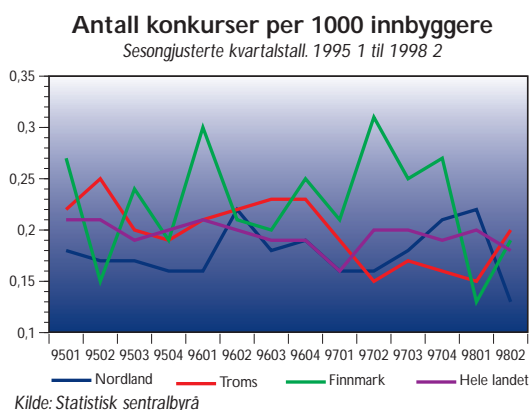
Sesongjusterte månedstall. 1995 1 til 1998 9

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken

Utviklingen i Nord-Norge

Privat tjenesteyting

Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvestering i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Privat tjenesteyting

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nordland	Troms	Finnmark	Landet	Nordland	Troms	Finnmark	Landet	Nord-Norge	Landet
1997	4,1	4,6	3,3	4,8	2,6	3,4	2,0	3,8	12,0	11,2
1998	4,2	4,2	3,5	4,3	3,0	3,0	2,5	3,1	2,0	2,9
1999	1,4	1,4	1,4	1,2	-0,1	0,1	0,0	-0,1	-9,5	-9,0
2000	2,1	2,0	2,1	1,8	0,0	0,2	0,0	0,0	-8,9	-8,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sysselsetting privat tjenesteyting 1998

Sysselsettingsveksten flater ut i 1999 og 2000

Foreløpige tall fra det kvartalsvise arbeidskraftregnskapet viser at det i 2. kvartal i år var om lag 906 700 sysselsatte lønsmottakere innen private tjenesteytende næringer, eksklusive bolig-tjenester, og dette er en økning på 3,4 prosent fra samme periode i fjor. Utviklingen de fire siste kvartalene indikerer at sysselsettingsveksten for privat

tjenesteyting nå er i ferd med å stoppe opp. Det er imidlertid relativt store forskjeller mellom enkelt-næringer. Fortsatt er sysselsettingsveksten kraftigst innen forretningsmessig tjenesteyting, men sysselsettingsveksten innen reparasjoner av kjøretøy o.l. må sees i sammenheng med krav om EØS-kontroller av bilparken. Det forventes ingen endring i sysselsettingen inne privat tjenesteyting for landet som helhet i 1999 og 2000. Utviklingen i Nordland og Troms er anslått til å bli på linje utviklingen på landsbasis i 1998. I Finnmark er det derimot forventet en svakere sysselsettingsvekst i år enn i landet for øvrig.

Klar investeringsnedgang i Nord-Norge og på landsbasis i 1999 og 2000

Ifølge foreløpige sesongjusterte tall var det en lav vekst i bruttoinvesteringene i 2. kvartal sammenlignet med 1. kvartal i år. Jernbane- og sporveisinvesteringene har økt noe som følge av investeringene i forbindelse med Gardermobanen. Investeringsnivået totalt er likevel klart lavere enn nivået i fjor, og det vil trolig bli et omslag i norsk økonomi i år. Bruttoinvesteringene økte fra 1. til 2. kvartal i år innen næringene varehandel, hotell og restaurant, lufttransport og post- og telekommunikasjoner. De øvrige tjenesteytende næringene opplevde en nedgang i bruttoinvesteringene i samme periode. Bruttoinvesteringene i fast realkapital innen privat tjenesteyting, eksklusive bolig-tjenester, er anslått å øke med 2,9 prosent på landsbasis i inneværende år, hvilket er betydelig lavere enn for fjoråret. I 1999 og 2000 kan bruttoinvesteringene reduseres med om lag 9 prosent for landet som helhet. I Nord-Norge forventes utviklingen å bli noe svakere enn for landsgjennomsnittet.

Investering privat tjenesteyting 1999

Folketal

Nedgangen i folketallet flater ut

Nord-Norge har gjennom de siste årene opplevd en tiltagende nedgang i folketallet. Mens en befolkningsvekst i Troms tidligere klarte å balansere den negative utviklingen i Nordland og Finnmark, har det i 1997 vært en klart tiltakende nedgang i folketallet i alle tre fylkene. Den viktigste årsaken bak denne utviklingen har vært å finne i de innenlandske flyttebevegelsene. Landsdelen har hele tiden hatt et fødselsoverskudd (antall fødte minus antall døde) samtidig som innflyttingen fra utlandet har vært større enn emigrasjonen. Anslagene for inneværende år og neste år indikerer fortsatt nedgang i folketallet, men tendensen går i retning av svakt avtagende nedgang. Ved siden av sentrene Bodø, Tromsø og Alta hadde ytterligere 11 av landsdelens kommuner vekst i folketallet i 1997, mens de øvrige kommunene hadde stagnasjon eller nedgang. Hittil i år har befolkningstilveksten vært størst i Tromsø, Bodø, Sortland, Vadsø og Brønnøy.

Mot nedgang i den sterke netto utflyttingen

Tidligere på 1990-tallet hadde Nord-Norge en tilnærmet balanse i den totale nettoutflyttingen. Balansen i nettoutflyttingen ble imidlertid oppnådd ved at flyttetapet til andre regioner i Norge ble kompensert av nettoutflyttingene mellom Nord-Norge og utlandet. Landsdelen har senere opplevd en stadig stigende netto utflytting til andre regioner i Norge samtidig som flyttebalansen med utlandet har kompensert for en stadig mindre del av det innenlandske flyttetapet.

Endelige tall fra Statistisk sentralbyrås regionalstatistikk viste at nettoutflyttingen fra Nord-Norge til andre regioner i Norge kom opp i nesten 6 000 personer i 1997, mens flyttebalansen med utlandet kompenserte for om lag 1 400 personer, slik at det totale nettoutflyttetapet endte på om lag 4 500 personer. Det innenlandske flyttetapet i 1997 lå høyere enn nettoutflyttingen på 1980-tallet, og på samme nivå som siste del av 1960-tallet. Mens flere av kommunene har vist netto fraflytting og befolkningsnedgang gjennom en årrekke, opplevde også regionsentre som Bodø, Tromsø-regionen og Alta netto utflytting i 1997. Dette hadde bl.a. sammenheng med at sentrumskommunene både har hatt den største utflyttingen og den sterkeste veksten i utflyttingen til andre regioner i Norge de seneste årene.

Den økte nettoutflyttingen fra landsdelen har funnet sted til tross for bedring i arbeidsmarkedet. En viktig

årsak til dette er at arbeidsmarkedssituasjonen de siste årene også har bedret seg betydelig i andre regioner i Norge, inkludert sentrale arbeidsmarkeder som er viktige for flyttingene til og fra Nord-Norge. Vi har tidligere beskrevet betydningen av et etterslep i flyttingene hos den økende andel av landsdelens befolkning som har vært under høyere utdanning. De fleste studenter melder ikke flytting under selve utdanningen, men flyttemeldingene har en tendens til å komme når utdanningene er avsluttet og personene går inn på arbeidsmarkedet. Det ble også antydnet et etterslep i de mer direkte arbeidsmarkedsflyttingene, som ble utsatt under den generelt svake økonomiske utviklingen i årene 1988-1993. Isolert sett har disse faktorene bidratt til en opphopning i nettoutflyttingen fra Nord-Norge de siste årene.

Vi antydnet i vårens konjunkturbarometer at det var grunn til å forvente at opphopningseffekten gradvis vil avta. I tillegg bidrar en periode med meget høy utflytting til å øke landsdelens tilbakeflyttingspotensiale. Med perspektiver om en svakere økonomisk utvikling nasjonalt, som også vil berøre sentrale arbeidsmarkeder, ble det antatt en viss nedgang i de høye nettoutflyttingstallene fra Nord-Norge i årene som kommer. En tiltagende netto innvandring fra utlandet er også med på å øke innflyttingen til fylkene, også de nord-norske. Foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk indikerer en tendens til nedgang i landsdelens nettoutflytting i første halvdel av 1998 sammenliknet med tilsvarende periode i 1997. Dette synes spesielt å gjelde Troms fylke.

Netto utflytting

Årlig endring i befolkningen pr. 1.1 etter alder og bostedsfylke. Antall personer.

Fylke	Nordland			Troms			Finnmark			Nord-Norge		
	98(1)	99	2000	98(1)	99	2000	98(1)	99	2000	98(1)	99	2000
0-15	-136	200	200	-286	160	110	-22	40	-60	-444	400	250
16-24	-897	-1060	-910	-689	-700	-600	-533	-550	-340	-2119	-2310	-1850
25-44	-579	-570	-610	-546	-400	-420	-483	-290	-370	-1608	-1260	-1400
45-74	455	340	490	455	340	430	219	50	80	1129	730	1000
75-	182	190	30	112	140	60	123	40	40	417	370	130
Totalt	-975	-900	-800	-954	-460	-420	-696	-710	-650	-2625	-2070	-1870

(1) Endelige tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Folketal 16-24 år

Nedgangen av yngre personer i yrkesaktiv alder fortsetter

Nord-Norge har en betydelig nedgang av yngre personer i yrkesaktiv alder. Nedgangen av personer i aldersgruppen 16-24 år har vært relativt stabil de siste årene og har gjort seg gjeldende i samtlige fylker i

landsdelen. Dette er imidlertid ikke noe særtilfelle for Nord-Norge som sådan, men gjenspeiler en generell befolkningsutvikling for denne aldersgruppen i landet som helhet. I Nord-Norge har i tillegg netto utflytting av barn og ungdom det siste tiåret bidratt til å redusere rekrutteringen av personer i yrkesaktiv alder. Endelige tall ved inngangen til 1998 viste en fortsatt betydelig nedgang av personer i denne aldersgruppen. Anslagene for inneværende år indikerer en tiltagende nedgang, mens perspektivene for neste år indikerer at nedgangen av personer i alderen 16-24 år kan avta igjen.

Noe sterkere nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder totalt

Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk viste alle nord-norske fylker en tiltagende nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder fra 1997 til 1998, dvs. personer i alderen 16-74 år. Anslagene for inneværende år indikerer en ytterligere nedgang. Dette må settes i forbindelse med en fortsatt betydelig netto utflytting og en økende nedgang av yngre personer i yrkesaktiv alder. Anslag med Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, indikerer en noe avtagende nedgang av personer i yrkesaktiv alder i alle tre fylkene til neste år.

Personer i yrkesaktiv alder

Mot vekst i folketallet blant de yngste, uendret vekst for de eldste

Endelige tall ved inngangen til 1998 viste en svak nedgang av antall barn i alle nord-norske fylker i 1997. Anslagene for inneværende år og neste år indikerer en svak vekst av personer i alderen 0-15 år. Som i andre deler av landet har økningen av antall barn sammenheng med en økning i fødselstallene gjennom siste halvdel av 1980-årene og 1990-tallet. I Nord-Norge ventes en viss nedgang i nettoutflyttingen å kunne påvirke antall yngre i befolkningen. En viss økning av antall eldre er gjennomgående i alle tre fylkene. Anslagene for inneværende år og neste år indikerer små endringer i veksten av antall eldre i befolkningen.

Barn og eldre

Befolkningsnedgangen begrenses av fødselsoverskudd

Den sterke netto utflyttingen fra Nord-Norge kompenseres til en viss grad av den naturlige tilveksten i befolkningen, som vil si antall fødte minus antall døde. Dette er spesielt tilfelle i Finnmark, som ifølge endelige tall for 1997 er det fylket nest etter Rogaland som

viser størst prosentvis fødselsoverskudd. Fødselsoverskuddet i Troms ligger også over landsgjennomsnittet, mens Nordland har en noe lavere prosentvis naturlig tilvekst i befolkningen. Det betydelige fødselsoverskuddet i de to nordligste fylkene har bl.a. sammenheng med en lav andel eldre i befolkningen. Endelige tall for 1997 viste et samlet fødselsoverskudd for landsdelen som helhet på om lag 1 800 personer.

Mot en lavere vekst i arbeidsstyrken

Antall personer i arbeidsstyrken, det vil si summen av antall sysselsatte og antall arbeidsledige, økte i 1997 for landsdelen som helhet til tross for en betydelig nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder. Anslagene for inneværende år indikerer en vekst i arbeidsstyrken litt i underkant av året før. Ifølge anslag med den regionale modellen REGARD, forventes en svak nedgang i arbeidsstyrken til neste år, mens en noe bedre sysselsettingsutvikling igjen kan gi en svak vekst i år 2000.

Arbeidsstyrke 1998

Arbeidsstyrke 1999

Årlig endring i arbeidsstyrke, sysselsetting og arbeidsledighet etter bostedfylke. Antall personer.

Fylke	Arbeidsstyrke			Sysselsetting			Arbeidsledighet	
	98	99	2000	98	99	2000	98	99 2000
Nordland	1200	0	500	2300	0	800	-1100	0 -300
Troms	800	-100	200	1600	0	500	-800	-100 -300
Finnmark	100	-300	-100	600	-100	200	-500	-200 -300
Nord-Norge	2100	-400	600	4500	-100	1500	-2400	-300 -900

Kilde: Statistisk sentralbyrå

En viktig årsak til at arbeidsstyrken i Nord-Norge gjennom de siste årene har økt til tross for nedgang i befolkningen i yrkesaktiv alder, er bl.a. å finne i økt etterspørsel etter arbeidskraft. Empiriske undersøkelser viser at en økning i sysselsettingen bidrar til å stimulere yrkesdeltakelsen. Dette har også gjort seg gjeldende i Nord-Norge de siste årene. I tillegg foregår det hele tiden en vridning i befolkningens utdanningsnivå fra lavere mot høyere utdanning. Isolert sett betyr dette en høyere yrkesdeltakelse, fordi grupper med høyere utdanning viser betydelig høyere yrkesdeltakelse enn grupper med lavere utdanningsnivåer. En vridning i befolkningens alderssammensetning bidrar også til en noe høyere yrkesdeltakelse. En forventet svakere sysselsettingsutvikling vil ved siden av fortsatt befolkningsnedgang bidra til en svakere utvikling i arbeidsstyrken.

Befolkningsutvikling og arbeidsmarked

Mot en svakere vekst i sysselsettingen

Den sterke sysselsettingsveksten i Norge i 1997 gjorde seg også gjeldende for Nord-Norge, men sysselsettingsveksten lå i alle de nord-norske fylkene en god del under landsgjennomsnittet på 2,9 prosent. Statistisk sentralbyrås nasjonale anslag for inneværende år indikerer en fortsatt betydelig vekst i sysselsettingen, om enn litt lavere enn i 1997. Anslagene for sysselsettingsutviklingen i Nord-Norge i 1998 viser tilsvarende fortsatt klar vekst, men noe lavere enn året før. Den forventede konjunkturedgangen i 1999 kan bidra til at landsdelens sysselsettingsvekst stopper opp.

Sysselsetting 1998

Sysselsetting 1999

Dette er imidlertid litt i overkant av landsgjennomsnittet, der det anslås en svak sysselsettingsnedgang til neste år. Perspektivene for sysselsettingsutviklingen i Nord-Norge i år 2000, gir igjen håp om en viss økning i sysselsettingen.

Primærnæringene har gjennom flere år hatt en sysselsettingsnedgang, men nedgangen har ikke gjort seg så sterkt gjeldende i Nord-Norge som på landsbasis. Dette har sammenheng med et relativt større innslag av fiske og fiskeoppdrett i primærnæringene, som begge har hatt vekst i sysselsettingen fra 1997 til 1998. Dette medvirker til at sysselsettingen i primærnæringene kan øke svakt i alle nord-norske fylker også i år. Anslagene for sysselsettingsveksten i industrien er noe svakere i inneværende år enn i 1997, men likevel positiv, spesielt for Nordland. Perspektivene for de nærmeste to årene antyder en svak nedgang i industrisysselsettingen i alle de tre nord-norske fylkene. Sysselsettingsveksten i bygge- og anleggsvirksomheten ventes å holde seg oppe i 1998, mens utsiktene for 1999 og 2000 antyder en klar nedgang for en bransje som er svært konjunkturfølsom. Nye nasjonale anslag for utviklingen i privat tjenesteyting indikerer en sterkere sysselsettingsvekst i 1998 enn tidligere anslått. Dette ser også ut til å berøre Nord-Norge. Svakere vekst i etterspørselen etter tjenester som følge av en avtakende konsumvekst og lavere investeringer samt økt produktivitet, kan bidra til at sysselsettingsveksten i sektoren stopper opp de nærmeste to årene. I alle fylkene ventes sysselsettingsveksten i offentlig forvaltning i inneværende år å ende opp omtrent som anslått i vårens konjunkturbarometer. Anslagene for neste år gir en fortsatt sysselsettingsvekst i offentlig forvaltning, men betydelig svakere enn i 1998. Som i landet for øvrig ventes sysselsettingsveksten i offentlig forvaltning å ta seg noe opp igjen i år 2000. Offentlig sektors relativt sterke posisjon i Nord-Norge forventes å bidra til noe svakere nedgang i landsdelens totale sysselsettingsekst, enn det nedgangen i de øvrige sektorene skulle tilsi.

Sysselsetting etter sektor og arbeidsstedsfylke. Endring i prosent fra året før.

Fylke Sektor	Nordland			Troms			Finnmark			Nord-Norge		
	98	99	2000	98	99	2000	98	99	2000	98	99	2000
Primærnæring	0,2	-0,5	-0,3	0,4	-0,4	-0,2	0,5	-0,2	-0,1	0,3	-0,4	-0,2
Industri	0,7	-0,1	-0,8	0,1	-0,9	-1,9	0,0	-0,9	-1,5	0,4	-0,5	-1,2
Bygg og anlegg	4,3	-3,5	-5,6	4,5	-3,5	-5,6	4,0	-3,5	-5,6	4,3	-3,5	-5,6
Privat tjenesteyting	3,0	-0,1	0,0	3,0	0,1	0,2	2,5	0,0	0,0	2,9	0,0	0,1
Offentlig forvaltning	2,1	0,5	2,8	2,0	0,5	2,8	2,0	0,4	2,7	2,1	0,5	2,7
Andre sektorer	-2,2	3,7	0,2	-1,1	1,9	-1,1	-2,3	3,9	0,2	-1,9	3,2	-0,2
Totalt	2,1	0,0	0,7	2,2	0,0	0,7	1,8	-0,1	0,7	2,1	0,0	0,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fra nedgang til status quo i arbeidsledigheten

For Nord-Norge sett under ett var det en betydelig nedgang i arbeidsledigheten i 1997, men arbeidsledigheten lå fortsatt over landsgjennomsnittet med Finnmark som det fylket i landet med størst ledighet. Nye anslag for inneværende år indikerer en fortsatt nedgang i arbeidsledigheten, omtrent på linje med nedgangen året før. Ifølge framskrivinger med Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, forventes sysselsettingen i Nord-Norge i 1999 å utvikle seg omtrent i takt med arbeidsstyrken, slik at det ligger an til små endringer i arbeidsledigheten til neste år. Det er imidlertid en betydelig usikkerhet om etterspørselsframskrivingene for 1999 på grunn av usikkerhet om den generelle økonomiske utviklingen og produktivitsveksten. Det foregår dessuten en økende segmentering i arbeidsmarkedet, som gir overskudd av arbeidskraft i enkelte sektorer, men underskudd i andre. Nord-Norge har samlet sett mindre knapphet på arbeidskraft enn i landet for øvrig.

Arbeidsledighet 1998

Arbeidsledighet 1999

Nedgang i fiske, vekst i oppdrett i 1998

Forørig klar produksjonsvekst for de fleste sektorer

Forventet svak utvikling i 1999 og 2000

Klar sysselsettingsvekst i 1997 og 1998

Nedgang i folketallet

Fortsatt redusert ledighet i 1998

Nordland

På grunn av forventet produksjonsnedgang i fiske og fangst ventes Nordland å få en noe svakere utvikling i bruttoproduktet i primærnæringene enn landsgjennomsnittet i inneværende år. Anslagene for 1999 viser en ytterligere nedgang i næringen. Veksten i bruttoproduktet for industrien ventes å bli sterkere enn landsgjennomsnittet i inneværende år. Det er særlig metallindustrien og kjemisk industri som bidrar positivt. De samme næringer ventes å bidra til at veksten i industrien i 1999 og 2000 også kan bli noe mer positiv enn landsgjennomsnittet. Som i landet for øvrig tok produksjonen i bygge- og anleggsvirksomheten seg opp i 1997. I inneværende år ventes fortsatt vekst, om enn noe lavere enn i fjor. Anslagene for 1999 og 2000 indikerer derimot en klar nedgang i produksjonen i bygge- og anleggsvirksomhet. Det var en klar økning i bruttoproduktet og investeringene i privat tjenesteyting i 1997, men med nedgang i folketallet ble veksten i privat tjenesteyting ikke fullt så sterk som på landsbasis. Veksten i privat tjenesteyting ventes i inneværende år å holde seg omtrent på samme nivå som i 1997, bl.a. på grunn av gunstig utvikling i varehandel, forretningsmessig tjenesteyting, reparasjon av kjøretøyer og hotellvirksomhet. Veksten i bruttoproduktet og investeringene i sektoren ventes derimot å gå klart ned de nærmeste to årene. På grunn av inntektsvekst for kommunene og økt prioritering av helsesektoren, ventes utviklingen i bruttoproduktet i offentlig forvaltning å holde seg oppe i inneværende år, omtrent på linje med landsgjennomsnittet. Som følge av strammere finanspolitikk kan utviklingen i offentlig forvaltning bli noe svakere i 1999, men veksten er anslått å ta seg noe opp igjen i år 2000.

Den sterke sysselsettingsveksten i 1997 gjorde seg også gjeldende for Nordland, men vekstprosenten lå et stykke under landsgjennomsnittet. Nordland ventes å få en noe lavere økning i sysselsettingen i inneværende år sammenliknet med i fjor. På grunn av relativt større innslag av fiske og fangst og fiskeoppdrett, ventes sysselsettingsutviklingen i primærnæringene å bli noe gunstigere enn i landet som helhet. Industrien og bygge- og anleggsvirksomheten ventes å bidra med en noe mindre sysselsettingsvekst i inneværende år enn i 1997. På den annen side forventes sysselsettingsveksten i privat tjenesteyting og i offentlig forvaltning å holde seg noe mer oppe.

Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk hadde Nordland en betydelig nedgang i folketallet i 1997. Foreløpige tall for inneværende år indikerer en utflytning eller svakt avtakende befolkningsnedgang. Økningen i nettoutflyttingen til andre regioner i Norge ser ut til å ha stoppet opp, mens en økende netto innvandring til Norge fra utlandet også gjør seg noe gjeldende for Nordland. Tallet på personer i yrkesaktiv alder viser fortsatt nedgang, men økt yrkesdeltakelse fører likevel til en økning i arbeidsstyrken. Ettersom sysselsettingen fortsatt forventes å øke noe sterkere enn arbeidsstyrken, ventes ledigheten i Nordland i inneværende år å gå ned omtrent på linje med nedgangen i 1997.

Svak utvikling i sysselsettingen i 1999 og 2000

Omlag uendret arbeidsledighet i 1999 og 2000

Nedgang i fiske og fangst i 1998

Forørig klar produksjonsvekst i de fleste sektorer

Forventet svak utvikling i 1999 og 2000

Klar sysselsettingsvekst i 1997 og 1998

Sysselsettingsveksten ventes å avta i 1999 og 2000, bl.a. på grunn av svakere vekst i privat konsum, nedgang i investeringene og forventet økt produktivitet i industri, bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting. Sysselsettingen i offentlig forvaltning ventes også å øke noe mindre enn i inneværende år, men anslås å holde seg noe mer oppe sammenliknet med de øvrige sektorene. Befolkningsutviklingen fram til år 2000, vil ifølge anslagene føre til en noe avtakende nedgang i folketallet totalt og av personer i yrkesaktiv alder. Dersom den anslåtte nedgangen i sysselsettingsveksten slår til, ventes arbeidsledigheten å bli omtrent uendret til neste år. På grunn av usikkerheten om den økonomiske utviklingen og den tiltakende produktivitsveksten, er det stor usikkerhet forbundet med sysselsettingsframskrivingene for 1999 og 2000.

Troms

På grunn av forventet produksjonsnedgang i fiske og fangst ventes Troms å få en svakere utvikling i bruttoproduktet i primærnæringene enn landsgjennomsnittet i inneværende år. Anslagene for 1999 viser en ytterligere nedgang i næringen. Veksten i industriproduksjonen ventes i inneværende år å ligge under landsgjennomsnittet, bl.a. på grunn av svakere utvikling i produksjon av konsumvarer og av vareinnsats og investeringsvarer. Det er anslått at bruttoproduktet i industrien vil utvikle seg en del svakere enn landsgjennomsnittet også til neste år og i år 2000. Som i landet for øvrig tok produksjonen i bygge- og anleggsvirksomheten seg opp i 1997. I inneværende år ventes fortsatt produksjonsvekst, men en del lavere sammenliknet med i fjor. Anslagene for 1999 og 2000 indikerer derimot en betydelig nedgang i bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomheten. Det var en klar økning i bruttoproduktet og investeringene i privat tjenesteyting i 1997. Veksten i privat tjenesteyting ventes å holde seg oppe også i inneværende år, bl.a. som følge av gunstig utvikling innen varehandel, forretningsmessig tjenesteyting, reparasjon av kjøretøyer og hotellvirksomhet. Veksten i bruttoproduktet og investeringene i privat tjenesteyting ventes å gå klart ned de nærmeste to årene, omtrent på linje med landsgjennomsnittet. På grunn av økte inntekter for kommunene og økt prioritering av helsesektoren, ventes veksten i bruttoproduktet i offentlig forvaltning å holde seg oppe i inneværende år. Som følge av strammere finanspolitikk forventes en noe svakere vekst i bruttoproduktet i offentlig forvaltning til neste år, mens vekstanslagene for år 2000 er noe mer optimistiske.

Den sterke sysselsettingsveksten i 1997 gjorde seg også gjeldende for Troms, med en vekstprosent som lå litt i underkant av landsgjennomsnittet. Sysselsettingen i fylket forventes å øke noe mindre i inneværende år sammenliknet med i fjor. På grunn av relativt stort innslag av fiske og fangst og fiskeoppdrett, ventes sysselsettingsutviklingen i primærnæringene å bli noe gunstigere enn i landet som helhet. Industrien og bygge- og anleggsvirksomheten ventes å bidra med en mindre sysselsettingsvekst i

inneværende år enn i 1997. På den annen side forventes sysselsettingsveksten i privat tjenesteyting og i offentlig forvaltning å holde seg omtrent på nivået fra i fjor.

Nedgang i folketallet

Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk, har fylket opplevd en betydelig nedgang i folketallet i 1997. Foreløpige tall for inneværende år indikerer en klart avtakende nedgang i folketallet.

Lavere netto utflytting

Økningen i den innenlandske nettoutflyttingen kan synes å ha stoppet opp, samtidig som en økende netto innvandring til Norge fra utlandet også ser ut til å berøre Troms. Det forventes fortsatt vekst i arbeidsstyrken i inneværende år, men med noe lavere takt sammenliknet med året før. Sysselsettingen forventes fortsatt å øke noe sterkere enn arbeidsstyrken, slik at arbeidsledigheten i fylket kan reduseres også i inneværende år.

Fortsatt redusert arbeidsledighet i 1998

Utsiktene for 1999 og 2000 indikerer at sysselsettingsveksten kan avta betydelig. Som for landet for øvrig har dette bl.a. sammenheng med forventet svakere vekst i privat konsum, nedgang i investeringene og forventet økt produktivitet i industri, bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting. Sysselsettingen i offentlig forvaltning ventes også å øke noe mindre enn i inneværende år, men kan holde seg noe mer oppe sammenliknet med de øvrige sektorene. Befolkningsutviklingen fram til 2000 vil ifølge anslagene føre til en klart avtakende nedgang i folketallet totalt og av personer i yrkesaktiv alder. Dersom den anslåtte nedgangen i sysselsettingsveksten slår til, ventes arbeidsledigheten å bli nær uendret til neste år. På grunn av usikkerhet om den økonomiske utviklingen og den tiltakende produktivitetsveksten, er det stor usikkerhet forbundet med sysselsettingsframskrivingene for 1999 og 2000.

Svak utvikling i sysselsettingen i 1999 og 2000

Omlag uendret arbeidsledighet i 1999 og 2000

Finmark

En forventet beskjeden utvikling i bruttoproduktet i fiske og fangst i inneværende år tilsier en klart svakere utvikling i primærnæringene i Finnmark sammenliknet med landet for øvrig. På grunn av forventet ytterligere nedgang i produksjonen av fiske og fangst, ventes bruttoproduktet i primærnæringene å ligge under landsgjennomsnittet også de nærmeste to årene. Fylkets relativt store innslag av produksjon av nærings- og nytelsesmidler, bidrar også til at veksten i industriproduksjonen i inneværende år kan ligge klart under landsgjennomsnittet. Det er videre anslått at bruttoproduktet i industrien vil utvikle seg svakere enn landsgjennomsnittet de neste to årene, bl.a. på grunn av moderat utvikling i produksjon av konsumvarer og vareinnsats og investeringsvarer. Som i landet for øvrig tok produksjonen i bygge- og anleggsvirksomheten seg opp i 1997, men i mindre grad enn for landsgjennomsnittet. I inneværende år ventes produksjonen i bygge- og anleggsvirksomheten i Finnmark å øke noe svakere enn i fjor, mens anslagene for 1999 og 2000 indikerer en betydelig nedgang i bruttoproduktet i denne sektoren. Det var en klar økning i bruttoproduktet og investeringene i privat tjenesteyting i 1997, men med

Nedgang i fiske og fangst i 1998

For øvrig produktjonsvekst, men svakere en landsgjennomsnittet for de feste sektorer.

Forventet svak utvikling i 1999 og 2000

nedgang i folketallet ble utviklingen i denne sektoren ikke fullt så positiv som på landsbasis. Veksten i privat tjenesteyting ventes å holde seg oppe i inneværende år, med relativt gunstig utvikling i varehandel, forretningsmessig tjenesteyting, reparasjon av kjøretøyer og i hotellvirksomhet. Anslagene indikerer en klart avtakende vekst til neste år, da det også ventes en klar nedgang i investeringene i sektoren. På grunn av noe inntektsvekst for kommunene og økt prioritering av helsesektoren, ventes veksten i bruttoproduktet og investeringene i offentlig forvaltning og holde seg oppe i inneværende år. Som følge av strammere finanspolitikk forventes en noe svakere utvikling i offentlig forvaltning til neste år, mens veksten er anslått å ta seg noe opp igjen i år 2000.

Den sterke sysselsettingsveksten på landsbasis i 1997 gjorde seg bare delvis gjeldende for Finnmark, med en vekstprosent som lå en del under landsgjennomsnittet. Anslagene for inneværende år indikerer at sysselsettingsveksten i fylket holder seg omtrent på nivå med året før. På grunn av relativt større innslag av fiske og fangst sett i forhold til jordbruk, ventes sysselsettingsutviklingen i primærnæringene å bli noe gunstigere enn i landet for øvrig. Industrien ventes å bidra med en mindre sysselsettingsvekst i inneværende år enn i 1997. På den annen side forventes sysselsettingsveksten i bygge- og anleggsvirksomheten, i privat tjenesteyting og i offentlig forvaltning å holde seg mer oppe.

Endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk viser en betydelig nedgang i folketallet i 1997. Foreløpige tall for inneværende år indikerer en fortsatt nedgang i folketallet omtrent på linje med året før. Som i de andre nord-norske fylkene er det først og fremst en sterk netto utflytting til andre regioner i Norge som er den viktigste årsaken til denne utviklingen. Det er imidlertid tegn som tyder på en utflating i den økende innenlandske nettoutflyttingen. Til tross for nedgang av personer i yrkesaktiv alder, ventes økt yrkesdeltaking å føre til at arbeidsstyrken likevel kan vokse litt også i inneværende år. Sysselsettingen forventes fortsatt å øke noe sterkere enn arbeidsstyrken, slik at arbeidsledigheten i fylket fortsatt ventes å gå ned.

Sysselsettingsveksten er anslått til å avta betydelig i 1999 og 2000. Som i de to andre nord-norske fylkene forventes en svakere vekst i privat konsum, nedgang i investeringene og forventet økt produktivitet i industri, bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting å bidra til svak vekst i sysselsettingen. Anslagene for befolkningsutviklingen viser en nedgang mot år 2000 omtrent på linje med nedgangen det siste året både i befolkningen totalt og i antall personer i yrkesaktiv alder. Dersom den anslåtte nedgangen i sysselsettingsveksten slår til, indikerer dette et uendret eller bare et svakt avtakende nivå på arbeidsledigheten til neste år. På grunn av usikkerhet om den økonomiske utviklingen og den tiltakende produktivitetsveksten, er det stor usikkerhet forbundet med sysselsettingsframskrivingene for 1999 og 2000.

Sysselsettingsvekst under landsgjennomsnittet i 1997 og 1998

Nedgang i folketallet

Fortsatt redusert arbeidsledighet i 1998

Svak utvikling i sysselsettingen i 1999 og 2000

Omlag uendret arbeidsledighet i 1999 og 2000

